

leiding van het andere commissielid en Eerdmans' opvolger als voorzitter van de NPB, de remonstrantse predikant J.A. de Koning, kwamen de problemen tussen de NPB enerzijds en de kerken en met name de VVH anderzijds principieel tot hun ontknoping. In de periode 1934-1937 kwam besluitvorming tot stand waarin de NPB duidelijk maakte zoveel mogelijk de kerkelijke belangen te willen behartigen.

Tijdens de discussies over de instelling van een Raad van Advies voor plaatselijke problemen verklaarde Eerdmans dat voorop moest staan dat allen bij elkaar hoorden. Als er in een afdeling al eens misverstand was, dan zou veelal de tijd wel helpen. De geschiedenis had de vrijzinnigen nu eenmaal in de gegeven posities gebracht. Persoonlijk gaf Eerdmans de voorkeur aan een toestand als te Schiedam historisch ontstaan was, waar alle vrijzinnigen verenigd waren in de NPB-afdeling. Als hij dictatoriale macht bezat, 'zou hij die aanwenden om de vrijzinnig-godsdienstigen tot eenheid te brengen over alle schotjes heen'. 'Gelukkig' had hij die macht niet, maar wel moesten allen zich de principiële eenheid voor ogen houden. Nadat De Koning zich bij Eerdmans had aangesloten, nam de vergadering het voorstel met applaus aan.⁵²

De heldere uitspraak van de NPB veroorzaakte in de vrijzinnige pers een 'zeer duidelijke zwenking' van het negatieve en het neutrale tot het welwillende en positief-waarderende. Het zag er naar uit dat de aanpassing van de NPB aan de nieuwe omstandigheden gunstige gevolgen voor de NPB had.⁵³ Na allerlei nuanceringen werd de uitspraak op de volgende algemene vergadering bekrachtigd. Het sluitstuk van de verbeterde verhouding tussen de NPB en de vrijzinnige kerken en verenigingen werd een regeling omtrent de doop die in 1937 aanvaard werd.⁵⁴

3. De splijtzam van Gemeentebouw

3.1 Eerdmans tijdens de reorganisatiestrijd

De geschiedenis van de reorganisatiestrijd in de Hervormde Kerk in de jaren dertig is zonder Eerdmans geschreven.⁵⁵ De discussie over de reorganisatievoorstellen van de verenigingen *Kerkherstel* en *Kerkopbouw* liet hij aan zich voorbijgaan. Bekend is dat Eerdmans zich op college wel eens uitliet over actuele discussies en kwesties, maar inhoudelijk heb ik daar met betrekking tot de reorganisatiestrijd niets van kunnen achterhalen. In de jaren dertig nam Eerdmans zijn plaats in de gelederen van de VVH weer in, maar men kan moeilijk zeggen dat hij vooraan stond. In 1930 schreef de hoogleraar een propaganda-brochure voor de VVH over het gezag van het Oude Testament.⁵⁶ Op verzoek van de redactie schreef Eerdmans het volgende jaar zijn enige

52. Jaarboek 1935:1, 24vv.

53. Jaarboek 1936:1, 8 (openingsrede van De Koning op de algemene vergadering)

54. Zie voor de doop-regeling - wat eraan voorafging is nergens beschreven - onder meer G.J. Hoenderdaal, 'Het vrijzinnig protestantisme tussen de schaduwen van gisteren en morgen (1925-1940)' in *Tussen Geest en Tijdgeest*, 276.

55. Zie H. Bartels, *Tien jaren strijd om een belij-dende kerk. De Nederlandse Hervormde Kerk van 1929 tot 1939* (Den Haag 1946), dat geheel aan de reorganisatiestrijd is gewijd; Beversluis, *Een halve eeuw*, 146vv, en het overzicht in H. Oostenbrink-Evers, *Beginnelen en achtergrond van de kerkorde van 1951 van de Nederlandse Hervormde Kerk* (Zoetermeer 2000) 41vv.

56. *Daar staat geschreven ... Beschouwingen over het gezag van het Oude Testament* (Huis ter Heide 1930). Vgl. Beversluis, 126.